

Granskning av intern kontroll rörande hantering av statsbidrag

Sölvesborgs kommun

Juni 2020

Anna Hilmarsson, Certifierad kommunal revisor

Marcus Alvstrand, Revisionskonsult

Annika Hansson, Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Rekommendationer	3
Inledning	5
Bakgrund	7
Syfte och revisionsfrågor	7
Revisionskriterier	7
Avgränsning	7
Metod	6
Iakttagelser och bedömningar	7
Inledande iakttagelser	7
Rutiner för processen kring riktade statsbidrag	7
Omfattas statsbidrag av nämndens och kommunstyrelsens interna kontroll?	15
Säkerställer kommunstyrelsen och nämnden att redovisning av statsbidrag sker enligt god redovisningssed?	17
Revisionell bedömning	20
Bilagor	21
Bilaga 1 - Kort om riktade statsbidrag från Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten	21
Bilaga 2 - Sökta bidrag från Skolverket år 2019	22

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av Sölvesborgs kommuns förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av intern kontroll rörande hantering av riktade statsbidrag. Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden säkerställer att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning görs den sammanfattande revisionella bedömningen att kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden inte säkerställt att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig.

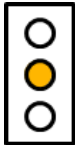
Vi grundar vår bedömning på att det bl.a. saknas dokumenterade rutiner och kontroller för hantering av statsbidrag avseende såväl de verksamhetsmässiga delarna som t.ex. bevakning, återsökning och återrapportering, som de bokförings- och redovisningsmässiga delarna. Det saknas även dokumenterad ansvarsfördelning och återrapportering till nämnden och kommunstyrelsen sker inte på något systematiskt sätt.

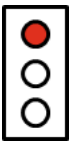
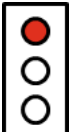
Vi grundar även vår bedömning på att det under de senaste åren inte funnits med några kontrollmoment avseende statsbidrag i kommunstyrelsens och barn- och utbildningsnämndens internkontrollplaner eller att statsbidrag riskbedömts i tillhörande risk- och väsentlighetsanalyser. Barn- och utbildningsnämnden har i sin budget angett att statsbidrag utgör en betydande del av budgeten och att de ser statsbidrag som en finansiell risk som kan påverka nämndens ekonomi.

Därutöver grundar vi vår bedömning på att vi såväl i denna granskning som i granskning av årsredovisning under de senaste åren konstaterat avvikelser mot god redovisningssed. Trots lämnade rekommendationer om att avvikelserna bör åtgärdas har åtgärder inte vidtagits.

Vi vill även upplysa om att vår granskning inte har omfattat innehållet och riktigheten i ansökningar och återrapportering till staten.

Den revisionella bedömningen baseras på följande bedömning av respektive revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Bedömning
1. Finns rutiner för att säkerställa att det finns information om tillgängliga statsbidrag att söka samt att det är tydligt vem som fattar beslut om statsbidrag ska sökas eller ej?	Delvis uppfyllt

2. Finns tillförlitliga och säkra rutiner för ansökningar av statsbidrag?	Ej uppfyllt	
3. Finns tillförlitliga och säkra rutiner för återrapportering till staten av riktade statsbidrag?	Ej uppfyllt	
4. Omfattas statsbidrag av nämndens och kommunstyrelsens interna kontroll	Ej uppfyllt	
5. Säkerställer nämnden och kommunstyrelsen att redovisning av statsbidrag sker enligt god redovisningssed?	Ej uppfyllt	

Rekommendationer

Vi rekommenderar kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden att vidta följande åtgärder.

- Att kommunstyrelsen säkerställer ett samlat grepp om kommunens arbete med riktade statsbidrag och uppföljning av dessa. I detta ingår att säkerställa en kommunövergripande strategi och ansvarsfördelning för processen kring riktade statsbidrag. Detta i syfte att stärka kommunstyrelsens uppsiktsplikt och skapa en transparens i organisationen.
- Att barn- och utbildningsnämnden tillser och säkerställer att det upprättas dokumenterade riktlinjer och rutiner för processen att bevaka/identifiera, söka och återrapportera riktade statsbidrag inom sitt ansvarsområde. I detta ingår att upprätta en dokumenterad ansvarsfördelning för dessa delar. Detta i syfte att stärka spårbarheten i fattade beslut samt att undvika personberoende och därmed motverka sårbarhet vid exempelvis personalomsättning.
- Att kommunstyrelsen utreder behovet av utökad kontroll av nämndernas processer kring riktade statsbidrag. I detta ingår att säkerställa att det är tydligt dokumenterat

vilken information kommunstyrelsen ska ta del av avseende processen kring riktade statsbidrag från de olika nämnderna.

- Att barn- och utbildningsnämnden säkerställer att det finns en tillräcklig intern kontroll avseende processen kring riktade statsbidrag inom sin verksamhet. I detta ingår att upprätta direktiv för vilken information nämnden ska ta del av avseende processen kring verksamhetens arbete med riktade statsbidrag.
- Att kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden bör inleda ett systematiskt arbete med intern kontroll för att hantera riskområden statsbidragshanteringen, i syfte att stärka den interna kontrollen. Detta mot bakgrund av att statsbidrag utgör en betydande del i kommunens budget samt att kommunstyrelsens och barn- och utbildningsnämndens internkontrollplaner år 2019 och år 2020 inte innefattar några kontrollmoment avseende statsbidragshanteringen. Statsbidrag har inte heller riskbedömts i tillhörande risk- och väsentlighetsanalyser, trots att det anges som en risk i barn- och utbildningsnämndens budget.
- Att kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden säkerställer att redovisning av statsbidrag sker enligt god redovisningssed.

Inledning

Bakgrund

Kommunerna tilldelas möjlighet att söka flera olika typer av statsbidrag, vilka delas i generella och riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ställer ofta krav på direkta åtgärder, kommunal medfinansiering eller att kommunen inte får genomföra effektiviseringar (som medför minskade kostnader) inom området som statsbidraget avser, exempelvis statsbidraget för likvärdig skola. För allt fler kommuner har vissa av de riktade statsbidragen nu kommit att bli av sådan storlek att de används som en direkt delfinansiering av den kommunala verksamheten. Det ekonomiska beroendet av riktade statsbidrag medför en risk då kommunen kan missa att söka ett statsbidrag eller av okunskap vidta åtgärder som medför att rätten till statsbidraget försvinner. Vidare finns för vissa av bidragen risk att kommunen vid en ej tillfredsställande redovisning blir återbetalningsskyldiga. Det finns av dessa anledningar skäl att granska att den interna kontrollen avseende att bevaka, söka, beräkna och återrapportera statsbidrag är väl fungerande.

Det finns dessutom en risk för att statsbidrag inte hanteras på ett korrekt sätt i den kommunala redovisningen, exempelvis då statsbidrag kommer till kommunen i slutet av ett år.

Inom barn- och utbildningsnämndens verksamheter för barnomsorg och grundskola i Sölvesborgs kommun söks det regelbundet riktade statsbidrag. I Budget 2020 anges exempelvis att grundskolans verksamhet till 10 % finansieras av riktade statsbidrag vilket anges medföra att grundskolans organisation är beroende av statens beslut och ändringar av statsbidrag.

Sölvesborgs kommuns förtroendevalda revisorer har utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet beslutat att genomföra en fördjupad granskning avseende hantering av riktade statsbidrag.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden säkerställer att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig.

Revisionsfrågor

- Finns rutiner för att säkerställa att det finns information om tillgängliga statsbidrag att söka samt att det är tydligt vem som fattar beslut om statsbidragen ska sökas eller ej?
- Finns tillförlitliga och säkra rutiner för ansökningar av statsbidrag?
- Finns tillförlitliga och säkra rutiner för återrapportering till staten av riktade statsbidrag?
- Omfattas statsbidrag av nämndens och kommunstyrelsens interna kontroll?
- Säkerställer nämnden och kommunstyrelsen att redovisning av statsbidrag sker enligt god redovisningssed?

Revisionskriterier

- Förordningar om särskilda bidrag inom nämndernas ansvarsområden
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Annan kommunintern styrning på området

Avgränsning

Granskningen avgränsas till kommunstyrelsens hantering av återsökning av statsbidrag på övergripande nivå. Fördjupning sker inom barn- och utbildningsnämndens hantering av återsökning av statsbidrag avseende barnomsorg och grundskola.

Granskningen omfattar inte bidrag särskilt avsedda för flyktingar/nyanlända. Granskningen avser i huvudsak år 2020 samt år 2019.

Metod

För granskningen har intervjuer genomförts med verksamhetschef för förskola och skola tillika skolchef¹, kvalitetsutvecklare, samordnare och förvaltningschef inom barn- och utbildningsförvaltningen, samt med kommunchef, ekonomichef och ekonomer inom kommunledningsförvaltningen.

Denna granskning har genomförts i två delar. Den första är en översiktlig granskning av det kommunövergripande arbetet (Kommunstyrelsen) med riktade statsbidrag. I detta arbete har dokumentgranskning gjorts av kommunövergripande styrdokument, beslut, protokoll med underliggande handlingar, strategier och rutiner samt uppföljning och rapportering avseende riktade statsbidrag. Vidare har internkontrollplaner samt redovisning inom området riktade statsbidrag granskats.

I den andra delen har vi genomfört en fördjupad granskning av barn- och utbildningsnämndens hantering av riktade statsbidrag avseende barnomsorg och grundskola. I denna del har vi, utöver övergripande styrande dokumentation mer djupgående granskat vilken organisation som finns för processen kring att söka riktade statsbidrag, vilket stöd detta arbete har utifrån förvaltningsspecifika strategier och rutiner samt vilken uppföljning och redovisning som sker. Granskning av vilka interna kontrollmoment som finns i internkontrollplaner och genomförs inom området har också gjorts.

Inom ramen för revisionsfråga fem har vi valt ut tre riktade statsbidrag/projekt och bett om diverse underlag kopplat till projekten. Exempel på underlag är beslut, utdrag från ekonomisystemet och sidoordnad redovisning och sammanställningar. Vi har översiktligt granskat vilka rutiner som tillämpas, hur statsbidragen bokförts samt efterföljsamhet mot god redovisningssed. Vi har tagit del av detaljerad uppföljning som görs månadsvis av ekonomen kopplad till barn- och utbildningsförvaltningen. Vi har inte inom ramen för granskningen detaljerat granskat per post eller gjort en fullskalig revision av den ekonomiska redovisningen för respektive statsbidrag/projekt.

Innehållet i rapporten har sakgranskats av de intervjuade.

¹ Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2019-12-18 § 95 att utse verksamhetschef förskola och skola till skolchef.

Iakttagelser och bedömningar

1. Inledande iakttagelser

Budget 2019 och 2020

I barn- och utbildningsnämndens budget för åren 2019 och 2020 anges vilka statsbidrag som har sökts eller avses att sökas under året samt exempel på användning av dessa. Exempelvis anges att kommunen som huvudman valt att söka om kvalitetssäkrande åtgärder inom förskola. Avseende grundskolan söks exempelvis statsbidrag för likvärdig skola. Medlen uppges användas till tjänster inom elevhälsan, studiehandledning m.m.

I Budget för 2020 anges att grundskolans verksamhet finansieras till ca 10 % av riktade statsbidrag. Det anges som ett observandum att de riktade statsbidragen i flera fall bedöms sakna långsiktighet och bygger på statliga fördelningsprinciper som är svåra att förtuse. Detta anges medföra ett beroende till statens beslut och riskerar på sikt att kunna medföra ökade kostnader om staten avslutar eller förändrar riktade statsbidrag.

2. Rutiner för processen kring riktade statsbidrag

Detta avsnitt avser att besvara följande revisionsfrågor:

- Finns rutiner för att säkerställa att det finns information om tillgängliga statsbidrag att söka samt att det är tydligt vem som fattar beslut om statsbidragen ska sökas eller ej?
- Finns tillförlitliga och säkra rutiner för ansökningar av statsbidrag?
- Finns tillförlitliga och säkra rutiner för återrapportering till staten av riktade statsbidrag?

Iakttagelser

Kommunstyrelsen

Styrande dokument

Av genomförda intervjuer framgår att kommunen saknar kommunövergripande styrande dokument i form av riktlinjer eller strategier som särskilt pekar ut uppdrag och ansvarsfördelning avseende arbetet med att söka och hantera riktade statsbidrag. Istället uppges att respektive nämnd utifrån sitt reglemente ansvarar för processen att söka riktade statsbidrag inom sitt uppdragsområde. Det är sedan upp till respektive nämnd att fördela uppdraget.

I *Reglemente för kommunstyrelsen*² anges att kommunstyrelsen är ansvarig för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. I detta ingår bland annat att tillse att

² Antaget av kommunfullmäktige 2017-11-27 § 126/131.

uppföljning sker till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret. Vidare ansvarar kommunstyrelsen för att bevaka att kommunens inkomster inflyter och att betalningar sker i tid. Vi konstaterar att det i reglementet är utskrivet ett specifikt uppdrag för kommunstyrelsen att ansvara för att övergripande fördela och prioritera de statsbidrag och övriga intäkter som följer av flyktingmottagning och integrationsarbete. Vi konstaterar inte någon särskild skrivning avseende övriga riktade statsbidrag. Enligt intervju med kommunchef bedöms statsbidrag för flyktingmottagande i hög grad omfatta flera nämnders verksamheter, varför det behöver finnas ett särskilt samordningsansvar för detta inom kommunstyrelsen.

Av *Delegationsplan för kommunstyrelsens verksamhetsområde* konstateras ingen delegering avseende processen kring riktade statsbidrag. Det finns inte heller några kommunövergripande styrdokument som anger ansvarsfördelning avseende att identifiera och bevaka tillgängliga riktade statsbidrag. Av intervjuer framgår att det åligger respektive nämnd med förvaltning att identifiera och bevaka vilka tillgängliga statsbidrag som finns att söka inom sitt verksamhetsområde.

Process för att identifiera, söka och återrapportera riktade statsbidrag

Det finns ingen sammanhållen övergripande organisation för kommunens arbete med att identifiera, söka och återrapportera riktade statsbidrag. Dessa uppdragen åligger istället helt respektive förvaltning. Ekonomichefen har det övergripande ansvaret att generellt följa upp och rapportera kommunens ekonomi till kommunstyrelsen, men inget särskilt uppdrag avseende uppföljning och rapportering av riktade statsbidrag.

Vid intervjuer beskrivs dock en kommunövergripande rutin för att erhållet bidrag ska tillfalla rätt projekt. Detta genom att inkomna bidrag placeras på ett balanskonto och fördelas sedan till respektive enhet. För att säkerställa att bidraget tillfaller rätt projekt tilldelas varje projekt ett projekt- eller aktivitetsnummer.

Barn- och utbildningsnämnden

Styrande dokument

I *Reglemente för barn- och utbildningsnämnden*³ noterar vi inte någon särskild skrivning avseende uppdrag att bevaka och söka statsbidrag. Enligt intervjuer bedöms uppdraget att söka riktade statsbidrag inom verksamhetsområdet vara en naturlig del av uppdraget för de nämnder som omfattas av detta.

Det saknas nämndspecifika styrande dokument i form av dokumenterade strategier, riktlinjer och rutiner för processen kring riktade statsbidrag inom barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde. Av intervjuer framgår att det i samband med granskningen har påbörjats ett arbete med att dokumentera rutiner för processen kring riktade statsbidrag vilka planeras vara färdigställda under året. Det beskrivs även pågå en översyn kring att tydliggöra ansvarsfördelning kopplat till processen att identifiera och söka riktade statsbidrag. Vi har för granskningen tagit del av ett arbetsmaterial för den rutin som är under framtagande och planeras att färdigställas under året. Vi har vid

³ Antaget av KF 2018-11-26 § 155.

intervjuer även fått rutiner beskrivna för oss vilka sammanfattas under rubriken *Process kring riktade statsbidrag*.

Vi har utifrån nämndens delegationsordning inte konstaterat någon delegering avseende processen. Därför är kommande beskrivning av arbetet baserat på intervjuer.

Organisation för processen att söka riktade statsbidrag barn- och utbildningsnämnden

Inom barn- och utbildningsnämnden finns en organisation för att hantera processen kring att söka riktade statsbidrag inom barnomsorgens och grundskolans områden. Denna delas upp i två delar, dels ansökningar från Skolverket dels ansökningar från övriga myndigheter⁴. Denna organisation är inte dokumenterad, varken kring rutiner, processbeskrivningar eller uppdragsbeskrivningar för de medarbetare med uppdrag kopplat till processen hänförliga till riktade statsbidrag. Däremot omnämns de olika medarbetarna i processen i tilldelat arbetsmaterial för den rutin som håller på att upprättas i samband med granskningen.

Organisation ansökan Skolverket

Organisationen kring ansökan av riktade statsbidrag från Skolverket utgörs av en samordnare, kvalitetsutvecklare samt verksamhetschef tillika skolchef (beskrivs här efter som arbetsgruppen). Det är samordnaren som håller ihop processen och som har uppdraget att identifiera, bevaka, söka och följa upp riktade statsbidrag från Skolverket. Kvalitetsutvecklaren stöttar i processen vid behov och står för att koppla statsbidragen till det systematiska arbete som sker i kommunen. Skolchefen stöttar samordnaren vid behov i processen samt kommunicerar med andra chefer (rektorer) inom sitt verksamhetsområde. Vidare är det även en ekonom från ekonomikontoret med uppdrag mot barn- och utbildningsförvaltningen som är inkopplad i processen genom att stötta i att ta fram ekonomiska underlag till ansökan, rapportering etc. Rollernas uppdrag beskrivs ytterligare under respektive revisionsfråga.

Organisation för ansökan från övriga myndigheter

Uppdraget att ansöka om övriga riktade statsbidrag åligger enligt intervjuer respektive ansvarig enhet, vilket exempelvis är en skola där rektor ansvarar eller SIS-medel från Specialpedagogiska skolmyndigheten för den centrala barn- och elevhälsan där enhetschefen ansvarar. Till stöd kan ansvarig chef använda exempelvis en skoladministratör eller liknande tjänsteperson. enheterna har även möjlighet att, vid behov, vända sig till samordnaren inom barn- och utbildningsförvaltningen. Förvaltningschefen ansvarar för helhetsprocessen och den övergripande rapporteringen till barn- och utbildningsnämnden.

Process för att identifiera riktade statsbidrag

Utifrån intervjuer anges att statsbidrag främst söks från Skolverket samt Specialpedagogiska skolmyndigheten och kulturrådet men att andra bidrag även söks men inte på samma återkommande sätt.

⁴ Exempelvis från Specialpedagogiska skolmyndigheten eller Kulturrådet.

Det är samordnarens uppgift att identifiera och bevaka sökbara statsbidrag från Skolverket. Vilka tillgängliga statsbidrag som går att söka för respektive år inhämtas från Skolverkets *Statsbidragskalender*⁵, vilken är tillgänglig via Skolverkets hemsida samt via det nyhetsbrev som Skolverket skickar ut.

Processen för att identifiera och bevaka riktade statsbidrag från Skolverket kan generellt beskrivas enligt följande: Samordnaren bevakar på eget initiativ regelbundet Skolverkets hemsida och via e-postprenumeration när bidragen är öppna för att sökas. När sökbara statsbidrag från Skolverket identifierats sker en avstämning inom den arbetsgrupp som utgörs av samordnaren, kvalitetsutvecklaren och skolchefen kring huruvida bidragen ska sökas eller ej. Detta utgår enligt intervjuer med arbetsgruppen från om det specifika bidraget har en effekt på verksamheten eller inte. Bland annat tas det ställning till om det krävs medfinansiering för projektet från kommunen/förvaltningens sida, vilket förekommer bland ett antal av statsbidragen från Skolverket. Vidare tas även ställning till enheternas behov. I detta läge för vanligen skolchefen en dialog med skolornas rektorer för att kartlägga deras behov. Vidare tar de även ställning till statsbidragets potentiella effekter för enheten. Om effekten inte bedöms vara tillräcklig eller inte stämmer in i verksamhetens planering kan det bli aktuellt att inte söka bidraget. Detsamma gäller om det redan pågår större insatser inom förvaltningen som tar upp allt utrymme. Utifrån detta fattar arbetsgruppen, utifrån skolchefens mandat beslut huruvida statsbidraget ska sökas eller inte. Dessa beslut dokumenteras ej. Vid intervju framgår att det, vid behov, även sker i samråd med förvaltningschef.

Vi konstaterar att det i budget för åren 2019 och 2020 (se avsnittet inledande iakttagelser ovan) anges riktade statsbidrag som sökts eller planerats att sökas inom barn- och utbildningsnämndens verksamheter under året. Utifrån granskning av protokoll konstateras ingen särskild rapportering till nämnden kring vilka beslut som tagits av statsbidrag att söka under året. Det uppges finnas en dialog mellan förvaltningschef och nämndens ordförande kring detta men att det saknas en struktur för hur denna del av processen skulle se ut. Det uppges även att det inte har identifierats några nya riktade statsbidrag som varit lämpliga att söka från Skolverket under senaste året utan att det varit samma återkommande statsbidrag som sökts över tid.

Övriga statsbidrag

Enligt intervjuerna har rektorerna på kommunens skolor möjlighet att själva identifiera och söka statsbidrag för specifika satsningar inom den egna verksamheten som inte ingår i de förvaltningsövergripande bidragen, exempelvis från Kulturrådet⁶ eller Specialpedagogiska skolmyndigheten⁷. Från och med april år 2020 har skolchefen beslutat att samtliga planer på att söka statsbidrag först ska kommuniceras med skolchef och förvaltningens ekonom innan ansökan sker. Beslutet har kommunicerats på chefsmöte med samtliga chefer inom skolverksamheten men är inte dokumenterat.

⁵ Statsbidrag från Skolverket beskrivs i bilaga 1.

⁶ Kulturrådet är en myndighet som, genom att främja utvecklingen, informera och ge bidrag till kultur är med och förverkligar nationell kulturpolitik.

⁷ Statsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten, så kallade SIS-medel vilket är bidrag för skolor och förskolor för särskilda insatser i skolan avseende exempelvis elever med funktionshinder.

Syftet är att skapa en helhetsbild över de bidrag som söks inom förvaltningen. Tidigare har rektorerna på egen hand kunnat söka särskilda bidrag utan att kommunicera dessa till skolchef först. Vid intervjuer anges att det har funnits en dialog inom verksamheten och att det i flertalet fall har skett en avstämning mellan den lokala enhet som önskar söka ett statsbidrag och skolchef eller förvaltningschef.

Process för att söka riktade statsbidrag

För att kunna söka statsbidrag via Skolverkets e-tjänst måste kommunen utse ett ombud som får högsta ansvaret för ansökningarna i e-tjänsten. Ombudet ska ha mandat att skriva under ansökningar och avtal och ska godkännas av Skolverket. Ombudet har sedan möjlighet att i sin tur utse godkända användare som har behörighet att logga in utifrån olika nivåer⁸.

I Sölvesborgs kommun är det förvaltningschefen för barn- och utbildningsförvaltningen som är utsett ombud. Förvaltningschefen har i sin tur givit samordnaren, kvalitetsutvecklaren och skolchefen behörighet att söka bidrag. Dessa kan i sin tur utse uppgiftslämnare som inte har behörighet att upprätta ansökningar men som kan fylla i uppgifter kopplat till specifika ansökningar. Detta kan exempelvis vara en rektor eller en administrativ resurs.

Processen för att ansöka om statsbidrag från Skolverket skiljer sig något åt mellan de olika bidragsformerna. Enligt intervjuer kan processen för att söka statsbidrag generellt beskrivas enligt följande: När arbetsgruppen beslutat att söka ett statsbidrag loggar samordnaren in på Skolverkets hemsida och öppnar ansökan. Om ansökan ska kompletteras med uppgifter från skolans verksamheter eller behöver ekonomiskt underlag kontaktas exempelvis rektorer eller ekonomen med en deadline för när informationen ska vara inlämnad, normalt 1- 2 veckor innan ansökningsperioden är över. Samordnaren sammanställer sedan ansökan.

För Skolverkets riktade statsbidrag är ansökan till varje riktat statsbidrag öppen olika länge och arbetet sker under hela året. Utifrån intervjuer är Skolverkets statsbidragskalender avgörande för detta arbete tillsammans med den information kopplat till statsbidrag som framgår av Skolverkets hemsida och e-tjänst.

I nämndens verksamhetsplan för både åren 2019 och 2020 anges exempel på vilka riktade statsbidrag som sökts eller planeras att sökas för året. Vi konstaterar utifrån intervjuer att sökta statsbidrag från Skolverket inom verksamheten sammanställs av samordnaren i en Excel fil. I filen anges för vilken tidsperiod statsbidraget sökts, eventuell tilldelad bidragsram, storleken på sökt bidrag, erhållet bidrag efter beslut samt syftet med insatsen. Under syftet med insatsen noteras även vilket beslut Skolverket fattat. Vi har tagit del av Excel arket och konstaterar att det innehåller en sammanställning av sökta statsbidrag från Skolverket för år 2017 fram till år 2020. Från år 2019 anges både sökt och erhållet belopp. Tidigare år angavs enbart erhållet belopp. Vi konstaterar att det varierar huruvida orsaken till Skolverkets beslut anges.

⁸ Totalt finns det fyra olika behörighetsnivåer i Skolverkets e-tjänst; Ombud, Representant, Uppgiftssamordnare och Uppgiftslämnare. Mer information hittas på skolverkets hemsida www.skolverket.se.

Tabell 1 - Erhållet statsbidrag Skolverket Sölvesborgs kommun åren 2017-2019 (sek)

2019	2018	2017
23 204 275	17 823 305	14 503 997

Utifrån sammanställningen (se bilaga 2) framgår att barn- och utbildningsnämnden år 2019 sökte totalt om 26,6 mnkr och erhöll 23,2 mnkr (-3,4 mnkr) från Skolverket. Det framgår även att ett återkrav ställdes år 2019 från Skolverket om 175,8 tkr avseende statsbidraget *Specialpedagogik för lärande*. Återkravet baserades enligt uppgift på att en skola som deltog i projektet *Samverkan för bästa skola* hade anmält fler legitimerade lärare än som deltog i projektet. Vid intervjuer anges den främsta orsaken till avslag generellt sätt vara att Skolverket har en bestämd ram att fördela och att de utifrån hur många som sökt statsbidraget gör prioriteringar avseende vilka som ska erhålla bidrag eller hur stor andel respektive kommun/aktör har rätt till. Med andra ord, om många ansökningar kommer in kan det bli aktuellt att ett lägre belopp beviljas än det som ansökts.

Övriga statsbidrag

Det saknas dokumenterade riktlinjer, rutiner och processer för hur verksamheternas arbete med ansökan av riktade statsbidrag. Enligt intervjuer är det upp till respektive lokal enhet, exempelvis elevhälsan eller en skola, att identifiera, söka och följa upp riktade statsbidrag (utöver de som söks från Skolverket). Som tidigare nämnts har skolchefen beslutat att alla bidrag som söks lokalt först ska kommuniceras med skolchef eller ekonom. Vidare anges även att de lokalt sökta riktade statsbidragen inte sammanställs centralt inom förvaltningen. Det framgår utifrån intervjuer att det finns planer för att börja sammanställa dessa under år 2020 tillsammans med sökta statsbidrag från Skolverket.

Process för återrapportering av riktade statsbidrag

Sökta riktade statsbidrag från Skolverket och andra myndigheter kräver i regel en återrapportering avseende användningen av erhållet bidrag. Skolverket anger, i beslut om ansökt bidrag, för respektive statsbidrag vad det är som ska återrapporteras och när. Enligt intervjuer sker återrapporteringen via Skolverkets e-tjänst och det är samordnaren som hanterar återrapporteringen i samråd med arbetsgruppen samt ekonom. Vid behov tillfrågas även andra lämpliga tjänstemän som exempelvis rektorer eller skoladministratörer.

Processen för återrapportering till Skolverket kan generellt beskrivas enligt följande: När tiden för återrapportering närmar sig kommer det upp som en notis via e-tjänsten. Samordnaren tar då en avstämning med arbetsgruppen och ser över så de har tillgång

till rätt underlag för rapporteringen. I detta moment är även ekonomen delaktig. Saknas något inhämtas detta från relevant instans. För flera bidrag är det enbart en redogörelse för uppkomna kostnader som ska redovisas. Dock har Skolverket börjat ställa krav på att en handlingsplan med mål, aktiviteter, tidplan m.m. ska upprättas för de projekt som bidrag erhålls. Denna handlingsplan ska sedan följas upp i samband med återrapporteringen vilket vid intervju beskrivs medföra högre krav på återrapporteringen men också ökad tydlighet kring vad som ska rapporteras under hela projektets period. Vid tiden för granskningen har en första handlingsplan upprättats för bidraget *Likvärdig skola* benämnd *Plan för statsbidraget Likvärdig skola 2020*⁹.

Vid intervjuer framgår att det kan vara otydligt exakt kring vad som ska återrapporteras till Skolverket och andra myndigheter vilket kräver en löpande dialog med Skolverkets handläggare. Generellt upplever de intervjuade tjänstemännen att samverka med Skolverket fungerar bra.

Avseende återrapportering för övriga sökta statsbidrag har vi inte fått del av någon särskild rutin vare sig dokumenterat eller muntligt. Respektive ansvarig tjänsteman som sökt statsbidraget ansvarar för att rapporteringen sker i enlighet med beslut och krav från myndigheten som betalar ut statsbidraget.

För att hålla isär användningen av tilldelade medel ansvarar enligt intervjuer ekonomen för att erhållet bidrag bokförs på rätt projekt. De erhållna statsbidragen placeras på ett balanskonto inom förvaltningen. Merparten av de kostnader som bidragen ska täcka är lönekostnader. Efter varje månads löneutbetalningar förs de erhållna bidragen över som en intäkt på respektive enhet. Detta följs upp genom att alla kostnader som avser ett bidrag knyts till ett projektnummer.

Bedömningar

Nedan anges bedömningar för respektive revisionsfråga utifrån iakttagelserna ovan.

Finns rutiner för att säkerställa att det finns information om tillgängliga statsbidrag att söka samt att det är tydligt vem som fattar beslut om statsbidragen ska sökas eller ej?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: *Delvis uppfylld*

Vi grundar vår bedömning på att det inte finns några kommunövergripande styrdokument i form av riktlinjer eller strategier för processen kring riktade statsbidrag samt att det saknas en tydligt angiven ansvarsfördelning i kommunövergripande styrdokument, mellan kommunstyrelsen och nämnderna avseende att identifiera och besluta om vilka riktade statsbidrag som ska sökas. Detta som kan ses som en risk då det försvårar spårbarheten avseende beslut och att gränsdragning kan bli otydlig kring vilka som ansvarar för att söka vad.

Vi grundar även vår bedömning på att det finns rutiner för att identifiera och välja ut vilka riktade statsbidrag som ska sökas inom barn- och utbildningsnämndens område för

⁹ Daterad 2020-01-20.

barnomsorg och grundskola. Dessa är dock inte dokumenterade och därmed informella. Avsaknaden av dokumenterade rutiner riskerar att minska spårbarheten kring varför ett särskilt statsbidrag har sökts eller inte sökts.

Vi grundar vidare vår bedömning på att det saknas en dokumenterad ansvarsfördelning och det anges inte något avseende vem som har rätt att besluta vilka statsbidrag som ska sökas i nämndens delegationsordning. Genom att dokumentera ansvarsfördelningen skapas en tydlighet kring vem som har rätt att fatta respektive beslut, och därmed också säkerställa att beslut inte fattas på ett felaktigt sätt. Genom att införa riktade statsbidrag i delegationsordningen säkerställs också en löpande rapportering av beslut om statsbidrag att söka till nämnden i form av anmälda delegationsbeslut.

I övrigt bedömer vi att de verktyg som tillhandahålls av Skolverket och andra myndigheter bidrar till att underlätta processen för att identifiera och söka riktade statsbidrag.

Finns tillförlitliga och säkra rutiner för ansökningar av statsbidrag?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: Ej uppfylld

Vi grundar vår bedömning på att det inte är tydligt angivet i kommunövergripande dokumentation vilken ansvarsfördelning det finns mellan kommunstyrelsen och nämnderna avseende att besluta om och söka riktade statsbidrag. Något som kan ses som en risk då det försvårar spårbarheten avseende beslut och att gränsdragning kan bli otydlig kring vilka som ansvarar för att söka vad, samt att det inte blir tillförlitligt och säkert.

Vi grundar även vår bedömning på att det inte finns dokumenterade rutiner för att söka riktade statsbidrag inom barn- och utbildningsnämndens område för barnomsorg och grundskola. Det saknas även en dokumenterad ansvarsfördelning för uppdraget att söka riktade statsbidrag. Vi bedömer dock att det finns en etablerad arbetsprocess inom barn- och utbildningsförvaltningens verksamhet. Avsaknaden av dokumenterad ansvarsfördelning och rutiner riskerar att öka sårbarheten för verksamheten i händelse av exempelvis personalomsättning där en ny tjänsteman ska ta över uppdraget. Det gör att vi bedömer det som ej tillförlitligt och säkert. Detta kan även bland annat medföra att kommunen missar att söka om riktade statsbidrag som de har rätt till.

Finns tillförlitliga och säkra rutiner för återrapportering till staten av riktade statsbidrag?

Vi bedömer att revisionsfrågan är: Ej uppfylld

Vi grundar vår bedömning på att det inte är tydligt angivet i kommunövergripande dokumentation vilken ansvarsfördelning det finns mellan kommunstyrelsen och nämnderna avseende att återrapportera riktade statsbidrag. Detta kan ses som en risk då det försvårar spårbarheten avseende beslut och att gränsdragning kan bli otydlig kring vilka som ansvarar för att söka vad. Det finns inte heller någon kommunövergripande funktion som har i uppdrag att ta del av och övervaka nämndernas arbete med riktade statsbidrag.

Vi grundar även vår bedömning på att det inte finns dokumenterade rutiner för processen kring att återrapportera erhållna riktade statsbidrag. Det saknas även en dokumenterad ansvarsfördelning för uppdraget att söka riktade statsbidrag. Vi konstaterar dock att det finns en etablerad arbetsprocess inom barn- och utbildningsförvaltningens verksamhet. Avsaknaden av dokumenterade rutiner och ansvarsfördelning för att återrapportera riktade statsbidrag riskerar att återrapportering inte sker på rätt sätt, att efterfrågade underlag inte identifieras eller att återrapporteringen inte inkommer i tid. Felaktig eller utebliven återrapportering kan medföra att kommunen blir återbetalningsskyldig och därmed mister erhållet statsbidrag och får täcka upp en planerad intäkt med andra budgeterade medel. Vi bedömer dock att det vid tiden för granskningen finns en arbetsgrupp med erfarenhet och kunskap om hanteringen. Avsaknad av dokumentation gör även att vi bedömer rutinerna för återrapportering som ej tillförlitliga och säkra.

I övrigt bedömer vi att de verktyg som tillhandahålls av Skolverket och andra myndigheter bidrar till att underlätta processen för att återrapportera riktade statsbidrag.

3. Omfattas statsbidrag av nämndens och kommunstyrelsens interna kontroll?

laktagelser

Kommunstyrelsen

Vi har för granskningen tagit del av kommunstyrelsens internkontrollplaner för åren 2019 och 2020. Vi konstaterar att det inte återfinns några kontrollmoment avseende processen för riktade statsbidrag. Vi har inte heller sett att riktade statsbidrag beaktats som en risk i den föregående risk- och väsentlighetsanalysen inför beslut om internkontrollplanerna. Enligt intervjuer har riktade statsbidrag inte bedömts vara någon prioriterad risk då processerna kring att identifiera, söka och rapportera riktade statsbidrag bedömts åligga respektive nämnd samt att det inte förelegat något behov av extra kontroll på området då det setts som väl fungerande.

Vi konstaterar utifrån granskade protokoll, dokumentation samt intervjuer inte någon övrig generell eller fördjupad systematisk kontroll avseende arbetet med riktade statsbidrag. Enligt intervjuer sker det ingen särskild rapportering avseende riktade statsbidrag utan detta ingår i övrig ekonomiuppföljning. Däremot beskrivs att riktade statsbidrag har berörts vid ärenden inom kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU) där det ytterligare diskuterats vilka intäktssidor som finns inom nämndernas verksamheter.

Barn- och utbildningsnämnden

Vi har för granskningen tagit del av barn- och utbildningsnämndens internkontrollplaner för åren 2019 och 2020. Vi konstaterar att det inte återfinns några kontrollmoment avseende processen för riktade statsbidrag. Vi har heller inte konstaterat att riktade statsbidrag beaktats som en risk i den föregående riskanalysen inför beslut om internkontrollplanerna. Enligt intervjuer inom förvaltningen framgår att arbetet med att identifiera, välja ut, söka och rapportera riktade statsbidrag bedömts vara väl fungerande och att det därför inte behövts prioriteras som en risk i nämndens internkontrollplan.

Det har inte heller bedömts behövas några särskilda kontroller utöver det som sker inom ramen för arbetsgruppens samarbete där samordnaren ansvarar för att identifiera, söka och rapportera statsbidrag från Skolverket i samarbete med skolchef och ekonom samt att dessa sammanställs i en Excell fil. Dock har viss kontroll avseende övriga riktade statsbidrag nyligen införts i och med att de ska stämmas av med skolchefen innan de söks. Vi konstaterar även att det planeras att inrättas en uppföljning för de övriga riktade bidragen i en Excell fil tillsammans med sökta statsbidrag från Skolverket. Viss uppföljning av arbetet med bidragen sker även inom verksamheten utifrån uppföljning av budgetprocessen där skolchefen har ekonomiavstämningar med rektorerna och diskuterar verksamhetens ekonomiska resultat, däribland pågående projekt och användningen av riktade statsbidrag.

Rapportering till nämnd

I Budget 2019 anges vilka riktade statsbidrag som sökts eller har planerats att sökas under året samt planerad användning för året. Dock konstateras ingen uppföljning av detta i nämndens verksamhetsberättelse i årsredovisning 2019. I Budget 2020 anges även vilka riktade statsbidrag som sökts samt ett observandum där riktade statsbidrag beskrivs utgöra en risk som kan påverka nämndens ekonomi. Verksamheten finansieras till 10 % av riktade statsbidrag vilket, vid förändringar i statsbidragen kan medföra ökade kostnader för kommunen. Enligt uppgift från förvaltningen har nämnden i samband med budgetarbetet informerats om statsbidragens betydelse för verksamheten och hur den statliga styrningen påverkar vilka statsbidrag som kan erhållas.

Den sammanställning som upprättats av sökta riktade statsbidrag från Skolverket har inte rapporterats till nämnden utan enbart varit ett underlag för verksamhetens egen uppföljning. Övriga sökta riktade statsbidrag har inte sammanställts på liknande sätt.

Vi har för granskningen gjort en genomgång av barn- och utbildningsnämndens protokoll år 2019 till och med 2020-02-26 och konstaterar att förvaltningschef vid sammanträde 2019-11-20 § 84 informerade om statsbidrag för lärarassistenter. I övrigt noteras inga ärenden avseende statsbidrag. Utifrån intervjuer anges att det inte sker någon systematisk strukturerad rapportering vid sammanträden avseende riktade statsbidrag men att det finns en löpande dialog mellan förvaltningschef och nämndens ordförande kring verksamheternas ekonomi, och därigenom även riktade statsbidrag. Denna dialog sker inte utifrån någon särskild struktur och dokumenteras inte. Vidare anges att det i *Årsrapport 2019* har skett rapportering avseende riktade statsbidrag i syfte att informera om volymen och ge exempel på finansiering med riktade statsbidrag inom utbildningsområdet.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: Ej uppfylld

Vi grundar vår bedömning på att riktade statsbidrag inte funnits med som något kontrollmoment i varken barn- och utbildningsnämndens eller kommunstyrelsens internkontrollplaner eller riskbedömts i tillhörande risk- och väsentlighetsanalyser de senaste åren. Det är en brist att det inte är spårbart om statsbidrag riskbedömts i risk-

och väsentlighetsanalysen då det enbart finns riskbedömning för de kontrollmoment som tagits med i internkontrollplan. Vi bedömer ovanstående som anmärkningsvärt då riktade statsbidrag beskrivs som en risk i nämndens budget och det är en betydande del av kommunens budget.

Vidare grundar vi vår bedömning på att det utöver informationen i årsredovisningen inte sker någon särskild uppföljning eller rapportering avseende processen för riktade statsbidrag till nämnden eller kommunstyrelsen utan den ingår i övrig ekonomiuppföljning. Vi bedömer att kommunstyrelsen, utöver ordinarie ekonomiuppföljning och kontroller, inte utövar något systematiskt kontrollarbete avseende nämndernas arbete med riktade statsbidrag. Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt och att statsbidragen utgör en väsentlig del av nämndens budget är detta en brist.

Därutöver bedömer vi att det inom barn- och utbildningsnämndens verksamheter finns viss kontroll av processen kring riktade statsbidrag i form av den arbetsgrupp som hanterar statsbidrag från Skolverket med tillhörande sammanställningar. Vi ser positivt på att det börjat formaliseras en struktur för uppföljning av riktade statsbidrag samt att det i samband med denna granskning inletts arbete med att dokumentera rutiner inom barn- och utbildningsförvaltningen.

Avslutningsvis bedömer vi att det kontrollarbete som sker är av informell karaktär, personberoende och till stor del ej spårbart.

4. Säkerställer kommunstyrelsen och nämnden att redovisning av statsbidrag sker enligt god redovisningssed?

lakttagelser

Kommunens ekonomer är anställda av ekonomikontoret inom kommunledningsförvaltningen. Respektive ekonom är i sin tur kopplad till en förvaltning. Av intervjusvar framgår att det saknas dokumenterade riktlinjer och rutiner för redovisning av statsbidrag såväl inom kommunledningsförvaltningen som barn- och utbildningsförvaltningen.

Det sker ingen uppföljning eller kontroller från kommunledningsförvaltningens eller barn- och utbildningsförvaltningens sida avseende de riktade statsbidragens ekonomiska redovisningar och att hanteringen sker enligt god redovisningssed mer än det som sker av respektive ekonom. Ansvaret åvilar därmed respektive ekonom, vilken sköter redovisningen och gör egna kontroller. De kontroller som genomförs dokumenteras ej. Inkomna statsbidrag bokförs på ett balanskonto för att, i samband med att kostnader uppstår föras över till ett driftkonto. Många av de projekt som erhålls avser läsår inom skolans verksamhet vilket medför att de förs över sporadiskt under året i samband med att kostnader uppstår. Kostnaderna består främst av lönekostnader. Det belopp som står kvar på kontot efter att bidragets period löpt ut ska i regel återbetalas, men det händer att Skolverket beslutar att kvarstående medel inte ska återbetalas. För vissa av Skolverkets riktade statsbidrag finns även återbetalningsskyldighet om t.ex. villkoren inte uppfylls. Enligt intervjusvar finns det ingen särskild beredskap för om Skolverket beslutar om återbetalning av mer än eventuella kvarstående medel.

Inom barn- och utbildningsförvaltningen tilldelas varje riktat statsbidrag ett eget projektnummer i redovisningen. Är statsbidragen återkommande över flera år skiftas inte projektnumret utan då fortsätter ekonomen att använda samma projektnummer från år till år. Vi konstaterar att detta inte är ett enhetligt arbetssätt för kommunen som helhet. Inom Omsorgsförvaltningen används, enligt uppgift, istället aktiviteter då projektnummer har ett annat användningsområde.

Stickprov

Vi har valt ut tre riktade statsbidrag/projekt där vi översiktligt granskat bl.a. beslut, utdrag från ekonomisystemet och sidoordnad redovisning och sammanställningar tillhörande projekten. Vi har i vår stickprovsgranskning sett att projektnummer inte skiftas när statsbidrag återkommer, vilket överensstämmer med intervjusvar. Till dessa finns sidoordnad redovisning för att särskilja statsbidragen från olika år. Det är inte möjligt att följa projekten enbart på projekt i bokföringen i ekonomisystemet för dessa projekt. De riktade statsbidrag/projekt vi stickprovsgranskat är följande:

- Maxtaxan år 2019 och 2020
- Likvärdig skola år 2019 och 2020
- Lågstadiesatsningen läsåret 2019/2020

Nedan redovisas de iakttagelser som gjorts i samband med vår granskning.

Maxtaxan

Statsbidraget söks inte utan erhålls av Skolverket per kalenderår som kompensation för Maxtaxan. Vi har stämt av beslutshandlingar att angivna belopp återfinns i bokföringen. Bidraget har bokförts på ett driftkonto, vilket är i enlighet med god redovisningssed utifrån att bidraget är ämnat för ett kalenderår.

Likvärdig skola

Statsbidraget söks och erhålls från Skolverket och ska användas under kalenderåret. Det är ett villkorat statsbidrag och Skolverket kan besluta om återkrav och kommunen blir i så fall återbetalningsskyldig. Vi har stämt av bokförda bidrag mot beslutsunderlag. Statsbidraget har bokförts på balanskontot på projektnummer. Statsbidraget är återkommande och projektnummer har inte skiftats mellan åren. I takt med att kostnader uppstår bokförs de på driftkonto och fördelas per enhet. Från år 2019 finns 50 tkr kvarstående. Dessa finns kvar på balanskontot i väntan på beslut från Skolverket om eventuell återbetalning. Att bokföringen sker på ett balanskonto tills det är säkerställt att kommunen inte blir återbetalningsskyldig för medlen är i enlighet med god redovisningssed. Huruvida de kvarstående 50 tkr hanteras enligt god sed kan vi inte uttala oss om förrän Skolverket fattat beslut kring eventuellt återkrav.

Lågstadiesatsningen

Statsbidraget söks och erhålls från Skolverket och ska användas under läsåret 2019/2020. Det är ett villkorat statsbidrag och Skolverket kan besluta om återkrav och kommunen blir i så fall återbetalningsskyldig. Vi har stämt av bokförda bidrag mot beslutsunderlag. Statsbidraget har bokförts på balanskontot på projektnummer.

Statsbidraget är återkommande och projektnummer har inte skiftats mellan åren. I takt med att kostnader uppstår bokförs de på driftkonto och fördelas per enhet. Då vi i granskningen konstaterat att det finns en ingående balans har vi efterfrågat information och fått till oss via erhållna svar att ingående balans läsåret 2019/2020 är hänförliga till kvarstående medel från läsåret 2018/2019 respektive läsåret 2017/2018. Vi har även konstaterat att det finns en utgående balans i form av ett överskott på 128 tkr. Enligt uppgift är det kvarstående medel från läsåret 2017/2018 då det fanns 257 tkr i överskott. Att erhållet statsbidrag hanteras via ett balanskonto så att huvuddelen redovisas på rätt år i resultaträkningen är i enlighet med god redovisningssed, däremot borde överskottet ha intäktsförts i enlighet med god redovisningssed.

Årsredovisning

I samband med granskning av årsredovisning har vi under de senaste åren konstaterat att kommunen inte följer god redovisningssed avseende statsbidraget för Byggbonus och flyktingbidrag från Migrationsverket. Kommunstyrelsen redovisar öppet om avvikelserna i årsredovisningen. Vi har rekommenderat kommunstyrelsen att åtgärda avvikelserna mot god redovisningssed. Vid tidpunkten för den här granskningen har fortfarande inga åtgärder vidtagits.

Bedömning

Vi bedömer att revisionsfrågan är: Ej uppfyllt.

Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen inte säkerställer att redovisning av statsbidrag sker enligt god redovisningssed. Det är en brist att det för riktade statsbidrag inte finns dokumenterade riktlinjer och rutinbeskrivningar med avseende på bokföring och ekonomisk redovisning med tillhörande kontroller och uppföljning. Att ansvaret åvilar en enskild ekonom innebär en risk ur ett intern kontrollperspektiv då hanteringen blir informell, personberoende och sårbar.

Vi grundar även vår bedömning på de avvikelser som noterats i samband med vår stickprovsgranskning av statsbidrag där god redovisningssed inte följs i alla delar. Likaså grundar vi vår bedömning på de avvikelser mot god redovisningssed som återkommande konstaterats vid granskning av årsredovisning hänförliga till Byggbonus och flyktingmedel från Migrationsverket. Det är en brist att åtgärder ännu inte vidtagits.

I övrigt bedömer vi att kommunstyrelsen utifrån ett internkontrollperspektiv bör överväga att projektnummer inte återanvänds vid återkommande statsbidrag. Det bör även finnas beredskap för om bidragsgivaren beslutar om återbetalningsskyldighet då det kan innebära att kommunstyrelsen eller nämnden måste tillföra ej budgeterade medel.

Revisionell bedömning

Utifrån genomförd granskning gör vi den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden inte säkerställer att den interna kontrollen för hantering och redovisning av statsbidrag är tillräcklig.

Vi grundar vår bedömning på att det bl.a. saknas dokumenterade rutiner och kontroller för hantering av statsbidrag avseende såväl de verksamhetsmässiga delarna som t.ex. bevakning, återsökning och återrapporering, som de bokförings- och redovisningsmässiga delarna. Det saknas även dokumenterad ansvarsfördelning och återrapporering till nämnden och kommunstyrelsen sker inte på något systematiskt sätt.

Vi grundar även vår bedömning på att det under de senaste åren inte funnits med några kontrollmoment avseende statsbidrag i kommunstyrelsens och barn- och utbildningsnämndens internkontrollplaner eller att statsbidrag riskbedömts i tillhörande risk- och väsentlighetsanalyser. Barn- och utbildningsnämnden har i sin budget angett att statsbidrag utgör en betydande del av budgeten och att de ser statsbidrag som en finansiell risk som kan påverka nämndens ekonomi.

Därutöver grundar vi vår bedömning på att vi såväl i denna granskning som i granskning av årsredovisning under de senaste åren konstaterat avvikelser mot god redovisningssed. Trots lämnade rekommendationer om att avvikelserna bör åtgärdas har åtgärder inte vidtagits.

Vi vill även upplysa om att vår granskning inte har omfattat innehållet och riktigheten i ansökningar och återrapporering till staten.

Bilagor

Bilaga 1 - Kort om riktade statsbidrag från Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten **Skolverket**

Statsbidrag från Skolverket är ett sätt för staten att ge ekonomiskt stöd till specifika insatser i skolan. Vem som kan söka ett bidrag och villkoren för vad pengarna kan användas till anges av regeringen, oftast i en förordning. För skolor är det huvudmannen som kan ansöka om statsbidrag. Detta innebär att det för kommunala skolor är kommunen som ska söka bidrag. Vilka huvudmän Skolverkets statsbidrag riktas till varierar. Det kan vara kommunala, fristående eller statliga huvudmän. Bidragen kan även rikta sig till organisationer med anknytning till skola och utbildning.

Tillvägagångssättet för att söka riktade bidrag från Skolverket skiljer sig åt mellan bidragen. Bidragen kan sökas under en så kallad "bidragsomgång". En "bidragsomgång" består av olika faser som avgör vad målgruppen för statsbidraget behöver göra för att få del av pengarna. Exempelvis består bidragsomgången av faserna; ansökan, begäran om utbetalning (kallas även rekvisition) samt redovisning. För vissa statsbidrag utgår ersättning direkt efter ansökan. I andra fall sker utbetalning först efter att ansökan lämnats in och beviljats samt att huvudmannen begärt ut bidrag utifrån vilka kostnader man kommer att ha.

Skolverket publicerar årligen "Statsbidragskalendern"¹⁰. Statsbidragskalendern visar när bidragsomgångarna pågår under kalenderåret. Vidare erbjuder Skolverket även prenumeration på statsbidrag. Detta innebär att den som anmält sig, får mail en gång i månaden med viktiga datum med mera.

Många bidrag kräver att huvudmannen, efter avslutat bidragsår, redovisar hur pengarna har använts. Om inte hela bidraget kommer till användning, eller om det använts på fel sätt, kan huvudmannen bli återbetalningsskyldig.

De flesta av Skolverkets bidrag söks via e-tjänsten för statsbidrag. Huvudmannen ansöker om inloggningsuppgifter från Skolverket genom att utse ett ombud som ska godkännas av Skolverket. Efter godkännande kan ombudet lägga till fler personer som får behörighet. Detta hanterar huvudmannen internt. Det är viktigt att huvudmannen ser till att rätt personer har behörigheter i god tid då det enbart är ombud och representanter som fått behörigheter som kan skicka in ansökan.

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Statsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten, så kallade SIS-medel vilket är bidrag för skolor och förskolor för särskilda insatser i skolan. Detta avser skolor med elever som har funktionsnedsättning och söks i form av utvecklingsprojekt, undervisning på sjukhus och regionala utbildningsinsatser. Ansvarig för att identifiera dessa medel är enhetschefen för den centrala barn och elevhälsan.

¹⁰ Länk till Skolverkets webbplats där statsbidragskalendern publiceras:
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidragskalendern>

Kulturrådet

Kulturrådet är en statlig myndighet med uppdrag att arbeta med stöd och utveckling till kultur för barn och unga. Här hanteras bidraget Skapande skola som ska ge elever tillgång till kultur. Här finns även Kulturskolecentrum som arbetar för att fler barn och unga ska få kulturundervisning av hög kvalitet. De arbetar även med ett särskilt uppdrag att säkra tillgänglighet i kulturlivet i hela landet. Kulturrådet erbjuder drygt 50 olika statsbidrag som söks av en rad aktörer, däribland kommuner och regioner, och varje år delas totalt omkring 2,5 miljarder i statsbidrag ut inom kulturområdet.

Bilaga 2 - Sökta bidrag från Skolverket år 2019

Sökta bidrag med avslag (Skolverket) år 2019			
Statsbidrag	Tidsperiod/sökt belopp	Sökt/erhållet belopp (tkr)	Beslut/orsak
Fritidshemssatsningen	HT-19	694,3 / 358,0	Delvis beviljad. Ansökan om utökning utöver ram beviljades ej.
Högskolestudier specialpedagogik	HT-19	256,1 / 107,4	Delvis beviljat pga. fler ansökningar än vad som finns i skolverkets medel.
Lågstadiesatsningen	2019/2020	3 918,2 / 3 114,1	Delvis beviljat. Ansökan om utökning utöver ram beviljades ej.
Mindre barngrupper inom förskolan	2019/2020	1 640 / 1 240	Delvis beviljat. Skolverkets budget fördelas på flera kommuner utifrån prioritering.
Personalförstärkning skolbiblioteken	HT 2019	166,8 / 56,99	Delvis beviljat pga. stort antal ansökningar. Beviljats 1/3 av sökt belopp motsvarande 0,41 tjänst
Personalförstärkningar inom elevhälsan	2019	382,2 / 365,2	Delvis beviljat. Orsak anges ej
Skolledare och extra karriärtjänster	2019/2020	170 / 0	Avslag. Andra kommuner prioriterades högre utifrån Skolverkets kriterier

Specialpedagogik för lärande	2018/2019	-175,8	Återkrav. Ansökan angav fler legitimerade lärare än som deltog vilket innebar att delar av bidraget återbetalades.
Totalt		26 606 / 23 204,3	

2020-06-12

Anna Hilmarsson
Uppdragsledare/
Projektledare

Marcus Alvstrand
Projektmedarbetare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Sölvesborgs kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 12 februari 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.